

Jaarverslag 2019

Zoeterwoude, 7 februari 2020

Inhoudsopgave

1. Inleiding: het Meerjarenperspectief	3
2. Samenstelling commissie 2019	3
3. Taakverdeling	4
4. Communicatie	4
4.1 Commissie intern	4
4.2. Verbinden en samenwerken anderen	4
4.3. Communicatie en informatie binnen de organisatie.....	5
4.4. Regionaal overleg	6
5. Werkbezoeken.....	6
5.1 Doelstelling/speerpunten van de bezoeken	6
5.2 De te bezoeken locaties.....	7
5.3 Bevindingen naar aanleiding van de werkbezoeken 2019	7
5.3.1 Algemene bevindingen	7
5.3.2 Wat werkt	8
5.3.3 Aanbevelingen en aandachtspunten	8
6. Speerpunt 2020	9
Samenstelling stuurgroep	9

1. Inleiding: het Meerjarenperspectief

Voor 2017-2020 is een meerjarenperspectief geschreven. In het [Meerjarenperspectief 2017-2020](#) staat verhalen vertellen, reflecteren en aanspreken centraal. Dit geldt ook voor de commissie Vrijheid & Eigen Regie. In het meerjarenperspectief zijn onderstaande doelen opgenomen die samenhangen met eigen regie en vrijheidsbeperkende middelen

- Geen enkele cliënt wordt geconfronteerd met vrijheid beperkende maatregelen, zoals omschreven in de Wet BOPZ of de Wet zorg en dwang.
- Iedere verblijfscliënt heeft bij ons een veilige woonplek, waar hij met plezier is en waar hij de keuze heeft om alleen of samen met anderen (cliënten en/of derden) de avondmaaltijd te eten.

Binnen Gemiva willen we dat de cliënt zichzelf en in contact met anderen kan zijn. We willen talenten van cliënten benutten en hen zoveel mogelijk eigen regie over hun leven geven. Daar hoort bij dat we cliënten niet in hun vrijheid beperken. Vanuit deze visie ondersteunen we hen bij datgene wat zij zelf (nog) niet kunnen.

In sommige situaties ontstaat spanning omdat datgene wat we uitdragen in de knel komt met wat nodig lijkt vanuit risico's die ontstaan. De uitdaging is dan om samen met de cliënt te zoeken naar mogelijkheden waarbij de visie gehanteerd kan blijven en de risico's geminimaliseerd worden/blijven. Hierbij moet worden gezocht naar mogelijkheden. Belangrijke ingrediënten hierbij zijn kijken naar en benutten van datgene wat wel lukt.

We willen steeds samen stilstaan bij wat de bedoeling van ons werk. Het meerjarenperspectief geeft richting aan onze activiteiten.

De commissie Vrijheid & Eigen Regie werkt vanuit deze visie en gedachten. De leden van de commissie ondersteunen locaties/ begeleiders en cliënten in het zoeken naar mogelijkheden en het op de juiste manier omgaan met de spanningen en het gebruik van vrijheidsbeperkende maatregelen en middelen.

2. Samenstelling commissie 2019

De commissie Vrijheid en Eigen Regie is een adviescommissie, ingesteld door de Raad van Bestuur. De commissie houdt zich bezig met de manier en bewustwording waarop de locaties van de Gemiva-SVG Groep gebruikt maken van vrijheidsbeperkende maatregelen in zorg voor mensen met een verstandelijke beperking. Dat houdt ook in dat de Gemiva-SVG Groep een beleid voert dat gericht is op het voorkómen van vrijheidsbeperking en middelen en maatregelen en het verminderen van alle vrijheidsbeperkende maatregelen. Deskundigheidsbevordering, coaching en bewustwording zijn hiervoor structurele voorwaarden.

In 2019 heeft 1 lid, in januari dit jaar de commissie verlaten, gezien zijn hoeveelheid werkzaamheden in zijn takenpakket. Besloten is om voor nu geen nieuw lid te werven.

Femke Janse	voorzitter	- gedragsdeskundige
Dick van Homoet		- locatiemanager
Nienke Toonen		- gedragsdeskundige
Marjolein de Jong	notulist	- persoonlijk begeleider
Sanne Jippes		- locatiemanager
Rogier de Graaf		- persoonlijk begeleider

De commissie wordt in 2019 ondersteund/versterkt met enkele sleutelfiguren OGW in het kader van de werkbezoeken (zie kopje werkbezoeken).

3. Taakverdeling

Om de werkwijze van de commissie zo efficiënt mogelijk te maken, is besloten om de taken die de commissie heeft onderling te verdelen. Ieder koppelt in de vergadering de stand van zaken voor zijn taak terug. Voor 2019 is de taakverdeling als volgt:

- Voorzitter : Femke
- Notulen : Marjolein
- Regionale bezoeken : Dick en Femke
- Intranet : Sanne en Rogier
- Informatievoorziening M&M : Sanne en Rogier
- Wet Zorg en Dwang : Nienke
- Contact Veilig Verder : Nienke
- Contact commissie Ethiek : Femke

Voor een meer verfijnde en verdere taakverdeling is er een overzicht gemaakt voor de commissieleden op de J-schijf.

4. Communicatie

4.1 Commissie intern

De commissie komt volgens vergaderschema bijeen. Het laatste overleg van het jaar vindt plaats met Jos Hiel, lid van de Raad van Bestuur. Laatstgenoemd overleg staat in het teken van evaluatie van 2019 en vooruitblikken naar 2020.

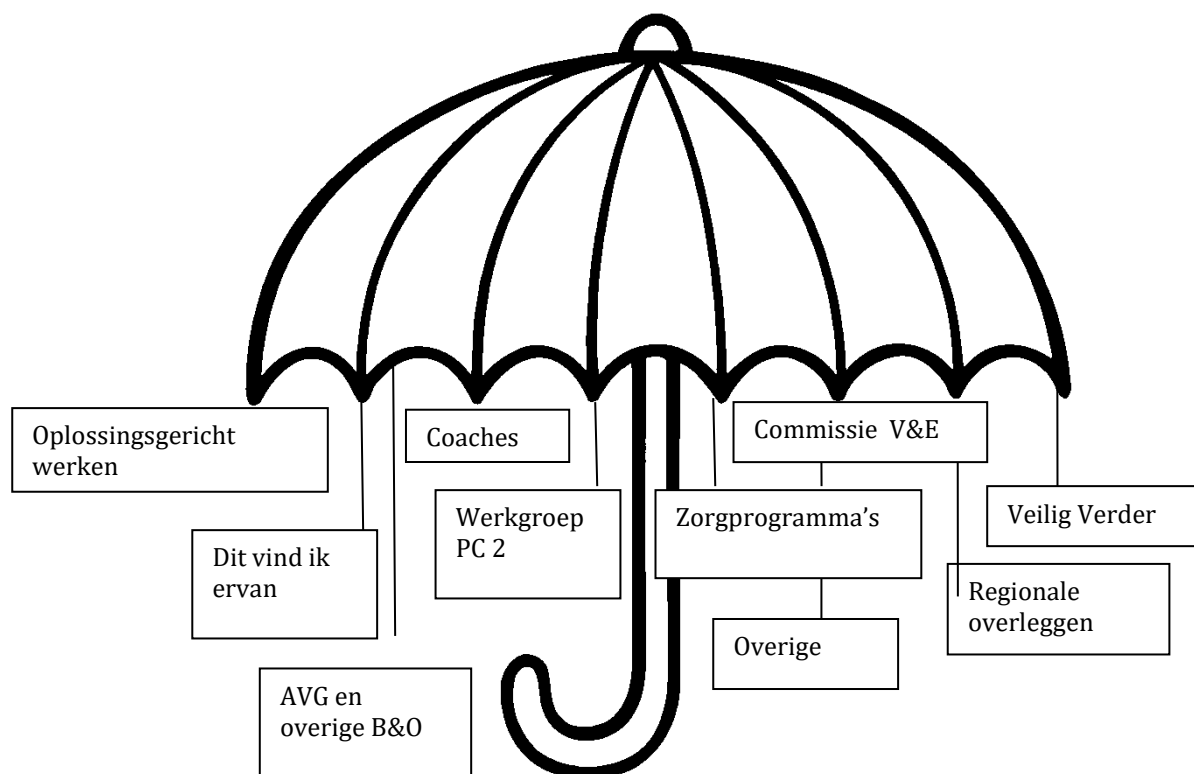
Overleg	Datum	Tijd	Plaats
Commissie vergadering	19 februari	9:30- 11:30 uur	Gouda, Brug B1
Commissie vergadering	23 april	9:00- 11:00 uur	Swet, kamer 3
Commissie vergadering	25 juni	9:30- 11:30 uur	Gouda, Brug B1
Regionaal overleg	9 juli	13:00 – 15:00 uur	Middin , Rijswijk
Commissie vergadering	8 oktober	9:30- 11:00 uur	Gouda, Brug B1
Regionaal overleg	29 oktober	13:00 – 15:00 uur	Middin , Rijswijk
Commissie vergadering	3 december	9:30- 11:00 uur	Gouda, Brug B1

4.2. Verbinden en samenwerken anderen

Het uitdragen van de visie van Gemiva in situaties waarin spanningen ontstaan door risico's vraagt om samenwerken, van elkaar te leren en elkaars kennis en kunde te benutten. Zowel tussen locaties, medewerkers, medewerkers-cliënten, als tussen werkgroepen.

Als commissie willen we in 2019 dan ook weer actief verbindingen leggen tussen de verschillende werkgroepen en commissies die te maken hebben met vrijheidsbeperking. De volgende verbinding streven we na:

Vrijheid & Eigen Regie

Om het verbinden vol te houden zal in ieder geval één keer per jaar contact gezocht worden met:

- Coaches
- Aanjagers van de zorgprogramma's
- Veilig verder
- AVG-artsen
- PC 2 werkgroep
- Sleutelfiguren oplossingsgericht werken
- En andere relevante werkgroepen en/of commissies (bijv. Ethiek).

Het voornemen was om in tegenstelling op voorgaand jaar aan te sluiten bij de werkgroepen en commissies zelf, als dat mogelijk is. Voorheen werden de anderen uitgenodigd op onze vergadering. Er is overleg geweest met de gedragsdeskundigen, AVG-artsen, PC2 werkgroep, commissie Ethiek, de nachtdienst van Swetterhage en met de Regio's 2 en 6 (met de overige Regio's is in 2018 contact overleg geweest). De commissie heeft zich in 2019 tevens gericht op het bijblijven van de informatie rondom de nieuwe Wet Zorg en Dwang.

4.3. Communicatie en informatie binnen de organisatie

De themapagina Vrijheidsbeperking en de pagina van de Commissie Vrijheid en Eigen Regie zijn in april en december 2019 zijn geactualiseerd. Dit zal door de ontwikkelingen, de implementatie en informatie omtrent de nieuwe Wet Zorg en Dwang onder de aandacht gehouden moeten worden en blijven aangepast

moeten worden in 2020. Het jaar 2020 wordt beschouwd als een overgangsjaar om de wet te implementeren in de organisaties en de eerste kinderziektes tegen te komen en te verbeteren. Ook voor Gemiva zal in de loop van het jaar steeds meer duidelijk (moeten) worden, hoe we deze wet gaan inbedden in de organisatie.

4.4. Regionaal overleg

We nemen met een vaste vertegenwoordiging van de commissie deel aan het halfjaarlijks regionaal overleg van de commissies M&M van (vg) zorginstellingen in Zuid-Holland en Zeeland. Femke en Dick zullen in principe de vergaderingen bezoeken, afhankelijk van de te bespreken agendapunten en onderwerpen. De informatie wordt gedeeld met de commissie en zij besluit of en wat de commissie er mee moet doen binnen Gemiva-SVG. In 2019 is contact geweest met de organisatie van het Regionaal overleg, of er nog een overleg gepland kan worden. Het antwoord was dat er nog veel onduidelijkheid is rondom de wet en niet genoeg agendapunten, om een doelmatig nieuw overleg te gaan plannen. Er hebben in dit jaar geen (halfjaarlijkse) regionale overleggen van de commissies M&M van (vg) zorginstellingen in Zuid-Holland en Zeeland plaatsgevonden.

In 2020 staat de invoering van de Wet Zorg & Dwang centraal. Vanuit de commissie wordt geprobeerd om samen met andere organisaties ervaringen en werkwijzen te bespreken, zodat van elkaar geleerd kan worden en ervaringen benut kunnen worden. Een eerste poging om weer een bijeenkomst in 2019 te organiseren is er contact met Middin geweest. Dit resulteerde in twee overleggen met andere geïnteresseerde organisaties om ervaringen en ideeën uit te wisselen en te bundelen. Nienke en Femke zijn er namens de commissie heen geweest. Deze bijeenkomsten hebben plaats gevonden op 9 juli en 29 oktober 2019 bij Middin te Rijswijk. In maart/april in 2020 is er de volgende bijeenkomst gepland bij t Raamwerk.

Tevens is Nienke bij de landelijke ledenbijeenkomsten van de VGN met betrekking tot de Wet Zorg en dwang geweest om zich te laten informeren. Sanne is naar een congres vanuit Ministerie van Volksgezondheid geweest over de stand van zaken van de Wet zorg en dwang.

5. Werkbezoeken

5.1 Doelstelling/speerpunten van de bezoeken

De commissie bezoekt regelmatig verschillende locaties om mee te kijken en eventueel mee te denken omtrent (nu nog) de wet BOPZ, de kennis hiervan bij de werknemers, de (eventuele) toepassing, implementatie en afbouw van middelen en maatregelen.

In 2019 zetten we de vormgeving vanuit de oplossingsgerichte methodiek voort. In 2017 is hiermee gestart. Voor 2018 is, in overleg met Jos Hiel, besloten om de kennis en kunde van de sleutelfiguren OGW te benutten. Hierbij worden enkele sleutelfiguren betrokken bij de werkbezoeken, om mee te gaan. De werkbezoeken zouden dan in koppels (OGW- lid commissie) plaats kunnen vinden.

We richten ons bij het bezoek in 2019 op de oplossingen die bedacht zijn om met de spanning tussen risico en visie om te gaan. Na elk bezoek zal er 1 oplossing via intranet gedeeld worden. Er wordt bij de bezoeken een bredere blik gehanteerd dan de letter van de BOPZ wet.

Vooraf aan elk bezoek vragen we aan de locatiemanager om relevante stukken aan te leveren. In het gesprek komen de volgende onderwerpen aanbod:

- Hoe gaan locaties om met spanning tussen risico en vrijheid.
- Hoe betrekken ze cliënten/ cliënt vertegenwoordigers.
- Vragen en casuïstiek van de locatie voor tijdens het bezoek.
- Hoe delen ze kennis en ervaringen met andere locaties.

- Hoe lukt het je om het thema vrijheid beperkende middelen en maatregelen levendig te houden.
- Huisregels

Van elk bezoek maken we een verslag (vormgegeven vanuit de oplossingsgerichte methodiek) dat verstuurd wordt naar de aanwezigen bij het bezoek en de betrokken Regiodirecteur. We vragen aan de locatiemanager om een plan van aanpak, naar aanleiding van het verslag van het bezoek, te maken en binnen 4 weken toe te sturen aan het secretariaat van de Raad van Bestuur, Regiodirecteur en leden van de commissie Middelen en Maatregelen.

Het secretariaat van de Raad van Bestuur is ons ter dienst in het rappelleren aan de locatie. De verslagen worden twee jaar op de themapagina van de commissie bewaard.

5.2 De te bezoeken locaties

Het bepalen van de locaties waar een werkbezoek plaats gaat vinden, gebeurt op basis van:

- Bestudering van de managementoverzichten in PC2 met betrekking tot de middelen en maatregelen.
- Overleg met de geneesheer-directeuren over locaties die zij graag bezocht willen hebben en de onderwerpen die aanbod moeten komen.
- Locaties die aangedragen worden of die al langere tijd geen werkbezoek hebben gehad.
- Verzoeken en/of naar aanleiding van signalen vanaf de werkvloer.

De bezoeken hebben zoveel als mogelijk in duo's, bestaande uit locatiehoofd/gedragsdeskundige en persoonlijk begeleider, plaatsgevonden.

De volgende locaties zijn in 2019 geselecteerd voor een werkbezoek:

Locatie	Opmerking
Jakweide 110 t/m 114 en 116	Verslag aanwezig
Witrikweide 2,4 en Zwartbontweide 5,7	Geen verslag aanwezig/ gemaakt
Roodbontweide 25 t/m 31 & Zwartbontweide 2 en 4	Verslag aanwezig
Zwartbontweide 1,3,9 en 11	Verslag aanwezig
KDC De Symfonie	Verslag aanwezig
KDC De Kleine Oase	Verslag aanwezig
KDC Regenboog	Heeft niet plaatsgevonden i.v.m. wisseling van GD
Thijssenlaan	Verslag aanwezig

5.3 Bevindingen naar aanleiding van de werkbezoeken 2019

5.3.1 Algemene bevindingen

De commissie houdt zich bezig met de manier waarop en bewustwording van de locaties van de Gemiva-SVG Groep gebruik maken van vrijheidsbeperkende maatregelen en onvrijwillige zorg voor mensen met een verstandelijke handicap.

We hebben verschillende locaties bezocht om mee te kijken en eventueel mee te denken omtrent de wet BOPZ, onvrijwillige zorg, de kennis hiervan bij de werknemers, de (eventuele) toepassing, implementatie en afbouw van middelen en maatregelen.

Het doel van het bezoek is kennis delen, ervaringen uitwisselen, signaleren en meedenken over vrijheid en eigen regie van cliënten op de locatie, in het kader van de wetgeving van onvrijwillige zorg.

Opvallend is dat er verschillend wordt om gegaan door de te bezoekenlocatie met het werkbezoek van de commissie. De ene locatie wordt er actiever en met vrijheidsbeperkende maatregelen en onvrijwillige zorg om gegaan dan een andere locatie. Maar ook met de voorbereiding ervan. De ene locatie bereidt het bezoek goed voor door bijvoorbeeld casuïstiek van tevoren aan te leveren, terwijl een andere locatie

moeite heeft om de betrokken personen (zoals de betrokken gedragsdeskundige en de betrokken (persoonlijk) begeleiders) voor het bezoek rond de tafel te krijgen.

Uit de gesprekken in de werkbezoeken, zien we dat er steeds bewuster gekeken wordt naar de vrijheidsbeperkende maatregelen en dat dit breder is dan de vrijheidsbeperkende middelen zoals beschreven in de wet BOPZ. Dit zien wij als een goede ontwikkeling. Er wordt met elkaar kritische gekeken naar en gediscussieerd over de “grijze gebieden”. We zien dat het dan gaat om het spanningsveld tussen het omgaan met risico’s en de eigen regie van de cliënt.

5.3.2 Wat werkt

In de werkbezoeken komt naar voren dat het open communiceren van uit de driehoek, het beste werkt. De (persoonlijk) begeleider – de professional – heeft een eigen verantwoordelijkheid om invulling te geven aan goede en verantwoorde zorg en ondersteuning. Hij houdt rekening met de cliënt en ouders en/of indien van toepassing diens vertegenwoordiger. Er vinden overleggen plaats om er samen uit te komen, zoveel mogelijk met de cliënt erbij. Zo veel mogelijk vrijheid en eigen regie voor de cliënt is een mogelijk gevolg van goed samenwerken en open communiceren in de driehoek. Het is lang niet altijd een makkelijk en eenvoudige proces, maar men ervaart dat is de juiste aanpak is voor het beste resultaat op de lange termijn voor de cliënt.

Open communicatie tussen begeleiders en teams onderling is tevens belangrijke onderdeel om de kennis en ervaringen te delen. Dit houdt het onderwerp en de bewustwording actueel en geeft ruimte tot reflectie en evaluatie.

Een goede ervaring van een bezochte locatie is dat zij op de locatie, aandachtsfunctionarissen hebben rondom dit onderwerp, om met elkaar het onderwerp actueel en onder de aandacht te houden.

Op deze manier zijn er ook een aantal vrijheidsbeperkende middelen afgebouwd of gekeken of er mogelijkheden zijn voor minder ingrijpende alternatieven.

Een ander ervaring van een bezochte locatie is dat zij een ouderbijeenkomst georganiseerd hebben, waarbij het thema voor de avond was Eigen regie, de rolverdeling als ouder – kind en het werken in de driehoek.

Tevens zijn de ouders betrokken bij de input om het werkplan vorm te geven. In het gesprek is tevens open gesproken over waar de woning tegen aanloopt, waarom bepaalde beperkingen er zijn. De ouders hebben ook een omslag moeten maken; meer acceptatie wat de bewoner zelf kan, soms angst voor de zelfstandigheid. Zij weten soms al jaren niet beter en willen dat wat goed gaat graag behouden. Door in gesprek te blijven maken sommige ouders hier stappen in. Voor andere ouders blijkt dit proces moeizamer.

5.3.3 Aanbevelingen en aandachtspunten

- Huisregels behoeven op veel locaties opnieuw de aandacht. Veel al zijn ze een tijd geleden opgesteld en vaak zonder de cliënten en of hun vertegenwoordigers hierbij of hierin te betrekken. Daarnaast kan men nog een kritisch kijken hoe de huisregels zijn opgesteld. Een goed hulpmiddel hierbij kan zijn de handreiking van de VGN: <https://www.kennispleingehandicaptensector.nl/docs/KNP/KNP%20GS/Vrijheidsbeperking/handreiking-vrijheidsbeperking-huisregels-VGN.pdf>. Zeker met de komst van de nieuwe Wet Zorg en Dwang is het goed op dit weer goed en helder te hebben.
- Houd het thema vrijheid beperkende middelen en maatregelen levendig. De invoering van de Wet Zorg en Dwang speelt hier een belangrijk onderdeel in. Door het cyclisch bespreekbaar houden en te evalueren, blijft het onderwerp meer structureel onder de aandacht.
- Blijf aandacht hebben voor de “grijze gebieden”. Met de komst van de nieuwe wet, beperkt het onderwerp zich niet meer uitsluitende tot de gebieden uit de BOPZ (separatie, afzondering, insluiting, fixatie, gedwongen toediening van psychofarmaca, vocht/voeding en beperking van bewegingsvrijheid), maar omvat het een breder gebied.
- Hierbij komt ook dat het altijd van belang is om te kijken of er mogelijkheden zijn voor minder ingrijpende alternatieven en naar afbouw van de inzet van vrijheidsbeperkende middelen.

- Heb oog voor de frustratie (spanning tussen risico en eigenregie) en ethische dilemma's van professionals en ouders omtrent het inzetten van vrijheidsbeperkende maatregelen. Probeer met elkaar op te trekken in de driehoek. Beleg eventueel een moreel beraad om met elkaar een goede afweging te maken m.b.t. de maatregelen.
- Wees bewust van het toepassen van vrijheidsbeperkende maatregelen in de algemene ruimtes (bijvoorbeeld sloten op (keuken-, speelgoed)kasten, toegang tot de keuken, deuren dicht (of op slot) van een ruimte/lokaal); wat is de functie van de beperkende maatregelen; op welke manier zouden (sommige) kasten, deuren open kunnen blijven.

6. Speerpunt 2020

De commissie Vrijheid en Eigen Regie houdt per 1 januari 2020 op te bestaan. Aanleiding is de invoering van de nieuwe Wet zorg en dwang. Die wet vraagt op onderdelen om een andere werkwijze op het gebied van onvrijwillige zorg. Op intranet is hierover op 17 december 2019 een bericht verschenen waarin De Raad van Bestuur alle medewerkers bedankt, die zich de afgelopen jaren hebben ingezet voor de commissie en haar voorloper, de commissie Middelen en Maatregelen.

Een stuurgroep begeleidt het veranderingsproces het komende jaar. Daarin wordt ook meegenomen hoe locaties structureel ondersteund kunnen worden om goed om te gaan met onvrijwillige zorg.

Inmiddels heeft de stuurgroep die de invoering van de Wet zorg en dwang begeleidt, een aantal informatiebijeenkomsten georganiseerd. Eind november waren er twee bijeenkomsten voor de gedragsdeskundigen en artsen, in januari zijn er vijf bijeenkomsten voor locatiemanagers.

Samenstelling stuurgroep

De stuurgroep die de invoering van de Wet zorg en dwang begeleidt, bestaat uit de volgende collega's:

Cora Hensems	voorzitter
Willem-Jan Lammers	stafmedewerker
Sander Rouwendaal	jurist gezondheidszorg, begeleider
Sanne Jippes	locatiemanager
Femke Janse	gedragsdeskundige